

Sjukdom truer bøkeskogen

Venche Talgø¹ & Kari Telfer^{1,2}

I 2011 ble det funnet svarte flekker på nedre del av stammene på flere trær i bøkeskogen i Larvik. Dette er et typisk symptom ved angrep av *Phytophthora*, en organismeslekt som inneholder mer enn 100 arter. I bøkeskogen ble tre av disse artene påvist; *P. cambivora*, *P. plurivora* og *P. gonapodyides*. De to førstnevnte er kjente skadegjørere på bok i flere land i Europa og fører til at trær i alle aldre dør.

Phytophthora

(phyto = plante, phthora = ødelegger)

- Hører til et eget rike (Stramenopila) på linje med sopp-, plante- og dyreriket
- Spres til stadig nye områder i verden på grunn av handel med infisert jord- og plantemateriale
- Er i de fleste tilfeller jordboende og danner sporer (svermesporer) som kan forflytte seg i fuktig jord og vann, enten på egen hand (noen millimeter) eller passivt over lengre avstander med drensvann og overflatevann. Noen få arter danner svermesporer som kan spres med vind under fuktige forhold (gjelder ikke de artene som er funnet i bøkeskogen)
- Danner også hvilesporer som kan ligge i jorda i årevis og dermed overleve ugunstige perioder som tørke og frost
- Sporene er avhengig av fuktige forhold for å kunne spire og infisere planter
- Infeksjon forårsaket av jordboende arter sprer seg oppover fra rota og fører til at ledningsvevet kollapser og transporten av plantesaftene forhindres. Dermed øker trykket og presser væsken utover. Det dannes da såkalte "blødende" sår. Sårene fremstår etter hvert som tjærefargede flekker i barken ved basis av trærne **1,2**. Under de tjærefargede flekkene blir vevet rødbrunt med et skarpt skille (ikke utflytende) i sonen mot det friske vevet **3**
- Fører til glissen krone fordi bladverk, kvister og greiner etter hvert dør på grunn vann- og næringsmangel **4**

Hva kan gjøres?

For å ta vare på bøkeskogen og hindre videre spredning er det viktig å:

- Unngå ferdsel utenfor stiene. Jord på fottøy kan flytte smitten til nye områder
- Ikke kaste hageavfall i eller ved bøkeskogen. Avfallet kan inneholde smitte av *Phytophthora*
- Ikke bruke flis fra sjuke trær på stier
- Drenere fuktige områder i skogen
- Hogge døde trær som må bort når marka er frossen, helst med snødekke, slik at smitta jord ikke spres med tømmer, maskiner og redskaper
- Ikke flytte jordmasser fra infiserte områder. En svært aktuell problemstilling med ny E18-trasé nedenfor bøkeskogen

